

פרשת לך לך
שנת תשפ"ב לפ"ק
גליון נ'

עידן

העאת
אל"קן אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא - פרק י"ד
שיעור כ"ט (פרשת וישב תשנ"ט)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

והקימותי לך ברית עולם:

ברית כרותה
בין בני ישראל
לאבינו
שבשמים

א. ברית כרותה: ע"י תקיפות הדעת

ענין כריתת ברית הוא התחייבות מוחלטת | ע"י תקיפות הדעת יכולים לעמוד בכריתת הברית | ענין התרת נדרים במקום שדעת מחייב שלא לעמוד בתקיפות | בכריתת ברית שכרתו כלל"י להקב"ה נכלל כל קבלה והנהגה טובה

ב. עבודה זרה בדורנו - חוסר תקיפות הדעת

יצרא דע"ז בימינו ששום דבר אינו ודאי | ומוזה נבנה שיטת דמוקרטיה שאינם מחויבים לשום דבר | כלל"י מאמינים בה' בתקיפות באופן ברור ומוחלט | וכל הבריאה מעידים על זה

ג. עבודת הבינוני: לחזק הכריתת ברית בכל מצב

כמו שיש ברית בין ישראל להקב"ה כך יש ברית בין הקב"ה לישראל | וכנגד זה יש י"ג מידות של רחמים שהם הארות מהי"ג בריתות שיש בין ישראל להקב"ה | הבינוני מעורר הכריתת ברית ע"י תקיפות הדעת עד כדי מסירות נפש

א

ברית כרותה: ע"י תקיפות הדעת

ענין כריתת ברית הוא התחייבות מוחלטת | ע"י תקיפות הדעת יכולים לעמוד בכריתת הברית | ענין התרת נדרים במקום שדעת מחייב שלא לעמוד בתקיפות | בכריתת ברית שכרתו כלל"י להקב"ה נכלל כל קבלה והנהגה טובה

צריך תקיפות הדעת לעמוד איתן בקבלותיו גם כאשר ההתלהבות נתקררת

והנה ענין כריתת ברית הוא למעלה מהדעת, כי דעת האדם עלולה להשתנות, ולעיתים חסר לאדם את התקיפות והחזק להשאר איתן בדעתו כבתחילה, כפי שרואים לפעמים שאדם מקבל על עצמו לימוד מסוים או לעבוד על מידה מסוימת, ובתחילת ענינו הוא מלא התלהבות ורוח חיים לעמוד בקבלתו זו, וכדברי הרוקח הידועים בהקדמתו לספרו 'אין חזק מן החסידות בתחילתו', אולם במשך הזמן ההתלהבות הראשונה מתפוגגת ומתקררת, והאדם מתחיל לתהות על הראשונות, אם קיבל על עצמו קבלה התואמת את תכונותיו, או אם היה עדיף לו לקבל על עצמו קבלה אחרת וכדומה.

מעטים הם האנשים שמצליחים לעמוד בקבלתם בחזק לאורך זמן, וזאת כי חסר לאדם תקיפות הדעת, לעמוד איתן בדעתו, כי רק ע"י תקיפות הדעת ניתן לעמוד איתן בדברים שבקדושה בעולם הזה.

להיות ערום בדעת מתי צריך לעמוד בתוקף על קבלותיו ומתי צריך לחזור מהם אמנם צריך לדעת שצריך תמיד לשקול את צעדיו בתבונה ובהשכל ולהיות מאלו המחשבים

בברית בין הבתרים (בראשית טו) מתפרש אופן כריתת הברית שאמר הקב"ה לאברהם אבינו 'קחה לי עגלה משלש ועז משלש ואיל משלש ותר וגו', ויקח לו את כל אלה ויבחר אתם בתוך ויתן איש בתרו לקראת רעהו, וזאת כדי להורות ששני הצדדים כורתני הברית, מתקשרים זה לזה בקשר חזק אמיץ, ומתחייבים זה לזה ששום דבר שבעולם לא יבדיל ולא ינתק את הקשר ביניהם, ואין שום אפשרות להתחרט על זה, ומחויבים לקשר זה בכל אופן ובכל מצב ובכל עת עד כדי מסירות נפש ממש.

פרק י"ד

בְּאִמְרוֹ לְלִבּוֹ: אֵינְנִי רוֹצֵה לְהִיּוֹת רֶשַׁע אֲפִלּוּ שְׁעָה אַחַת, כִּי אֵינְנִי רוֹצֵה לְהִיּוֹת מְבַדֵּל וְנִפְרָד חֶסֶם וְשִׁלּוּם מֵה' אֲחֶד בְּשׁוּם אִפֶּן, בְּדַבְתִּיב: 'עֲזֹנְתִיכֶם... מְבַדִּילִים' וגו'. רַק אֲנִי רוֹצֵה לְדַבְּקָה בּוֹ נִפְשִׁי רוּחִי וְנִשְׁמָתִי, בְּהַתְּלַפְּשׁוֹ בְּשִׁלְשָׁה לְבוּשָׁיו יִתְבַּרְךָ, שְׁחֵם מַעֲשֵׂה דַבּוּר וּמַחְשְׁבֵה בַה' וְתוֹרָתוֹ וּמַצִּוֹתָיו מֵאַהֲבָה מְסִתֶּרֶת שֶׁפִּלְפִּי לֵה', כְּמוֹ בְּלֶב פִּלְלוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ אוֹהֲבֵי שְׁמָהּ. וְאֲפִלּוּ קָל שֶׁבְּפִלְאִים יָכוֹל לְמַסֵּר נִפְשׁוֹ עַל קִדְשַׁת ה'

כל דבר עבירה גורם פירוד בין האדם להקב"ה הנה כתב התניא בפרק י"ד: כי כח ההתגברות של הבינוני לעשות ולדבר ולחשוב גם מה שהוא נגד תאות לבו והפכה ממש, כי גם בשעה שהלב חומד ומתאוה איזו תאוה גשמית בהיתר או באיסור ח"ו יכול להתגבר ולהסחית דעתו ממנה לגמרי, הוא ע"י אמרו בלבו כי אינני רוצה להיות מובדל ונפרד ח"ו מה' אחד בשום אופן, כדכתיב (ישעיהו נט, ב) 'עונותיכם מבדילים וגו'', רק אני רוצה לדבקה בו נפשי רוחי ונשמתי, ומי שנכשל ח"ו בעבירה נגד רצונו י"ש, אין זה אלא שנכנס בו רוח שטות ונדמה לו שבעבירה זו עודנו ביהדותו ואין נשמתו מובדלת מאלקי ישראל, אבל האמת אינה כן, אלא כל דבר עבירה גורם להיות האדם מובדל ונפרד ח"ו מה' אחד.

ענין כריתת ברית הוא התחייבות לא לנתק את הקשר לעולם

וביאור הענין הוא כי הקב"ה כרת ברית עם כל יחיד ויחיד מישראל, כמפורש בתוה"ק בפרשת נצבים (דברים כט) 'לעברך בכרית ה' אלוקיך ובאלתו אשר ה' אלקיך כרת עמך היום וכו', ולא אתכם לבדכם אנכי כרת את הברית הזאת ואת האלה הזאת, כי את אשר ישנו פה עמנו עמד היום לפני ה' אלקינו ואת אשר איננו פה עמנו היום', ובפרשת לך לך

צריך תקיפות הדעת שלא לתהות על הראשונות ולא להתרשל בקיום קבלה טובה, **ודבר זה נכלל בכלל כריתת הברית שכרתו כלל ישראל עם הקב"ה**, כי יש כריתת הברית הכללית להיות דבוק בהקב"ה ולקיים מצוותיו בכל עת ובכל מצב, **ובכלל זה כריתת ברית על כל קבלה והנהגה טובה**

~

ובאמת מלאה הארץ קניני אמונה בבורא עולם, וכל הבריאה כולה מעידה באופן ברור על יחידו של עולם, **ולכן עדיף לא לדבר על הראיות וההוכחות שאין עוד מלבדו**, כי מטבע הדברים כשמדברים על הוכחות וראיות מצטמצמים להוכחה ולראיה, **ובאמת כל הבריאה כולה מעידה על כך**, ובכל פינה שאדם פונה הוא רואה בחוש את השגחתו ית"ש

חשבונו של עולם, שכן מצוה כנגד הפסדה, כי לפעמים אדם מקבל על עצמו קבלה מתוך כוונה טובה, אך קבלה זו אינה נכונה עבורו, או שהיא למעלה מכוחותיו, והוא נוכח לדעת שקבלה זו רק מביאה אותו לידי חוסר ישוב הדעת, ודאי שבמקרה כזה אין לו להתעקש ולהתנהג בתקיפות הדעת להמשיך לאחוז בקבלה זו בכל מחיר, וזהו בעצם הענין של התרת נדרים, כי כאשר האדם רואה שקיבל על עצמו קבלה או הנהגה שגורמת לו הפסד בעבודת השי"ת עליו לילך אצל חכם שימצא לו פתח להתיר את נדרו, ולזה צריך להיות ערים בדעת כדי לדעת להבדיל מהו קבלה טובה ונכונה שעליה צריך להתעקש בתקיפות הדעת ולא להתרשל בקיומה, ומהו קבלה כזו שעל כגון זה אמרה תורה שילך אצל חכם להתיר את נדרו.

אכן באופן כללי צריך האדם לדעת שעליו להתנהג

בתקיפות הדעת, וכאשר מקבל על עצמו קבלה טובה כמו ללמוד במשך זמן אחד מסכתא חדא ולחזור עליה פעמים רבות עד שיהיה בקי בה, וירכוש קנין במסכתא זו, שהיא קבלה נכונה ואינה למעלה מכוחות האדם, עליו לדעת שגם אם במשך הזמן הוא מרגיש כבידות וקושי בקיום קבלה זו, עליו להתחזק ולהמשיך בקיום הקבלה בתקיפות הדעת, כי באמת הקושי הוא רק בגלל התקררות ההתלהבות הראשונה.

עשה תורתך קבע - סדר קבוע עד שייבלעו הדברים בדמו ויהפכו לחלק ממהותו

וכבר אמרו חז"ל (אבות א טו): עשה תורתך קבע, שבכלל דבריהם גם ענין זה להתמיד בקבלה טובה באופן של קבע, ולא לעבור מקבלה אחת לקבלה אחרת חדשים לבקרים כפי מצב רוחו של האדם בכל יום.

.ב.

עבודה זרה בדורנו - חוסר תקיפות הדעת

יצרא דע"ז בימינו ששום דבר אינו ודאי | ומזה נבנה שיטת דמוקרטיה שאינם מחיובים לשום דבר | כלל"י מאמינים בה' בתקיפות באופן ברור ומוחלט | וכל הבריאה מעידים על זה

התגלה הקב"ה על הר סיני לעיני שישים ריבוא נשמות ישראל, אשר פנים בפנים דיבר ה' עמנו (דברים ה, ד), ואיתא במדרש (דבר"ב, לב. והו"ד ברש"י שם לה) כשתנן הקדוש ברוך הוא את התורה פתח להם שבעה ריקיעים, וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים. וראו שהוא יחיד, לכך נאמר 'אתה הראת לדעת', וכאשר פרחו נשמתם הוריד להם הקב"ה ט"ל של תחיה והחיה אותם (שבת פח.), וכך היה במשך כל הדורות הניסים התמידיים שהיו בבית המקדש, וגם הצלתם של חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש, והצלתו של דניאל מגוב האריות.

כריתת ברית בין הקב"ה לישראל - אמונה פשוטה וברורה בבורא ב"ה

ובאמת מלאה הארץ קניני אמונה בבורא עולם, וכל הבריאה כולה מעידה באופן ברור על יחידו של עולם, **ולכן עדיף לא לדבר על הראיות וההוכחות שאין עוד מלבדו**, כי מטבע הדברים כשמדברים על הוכחות וראיות מצטמצמים להוכחה ולראיה, **ובאמת כל הבריאה כולה מעידה על כך**, ובכל פינה שאדם פונה הוא רואה בחוש את השגחתו ית"ש. וזהו ענין הברית שכרת הקב"ה עם כל אחד ואחד מישראל, שענינו שעבוד מוחלט לקשר בין קוב"ה לישראל, וודאות מוחלטת וברורה באמונה פשוטה שהוא לבדו עשה ויעשה לכל המעשים, ואין עוד מלבדו.

להיות מחויב לכל קבלה והנהגה טובה

ובכלל כריתת הברית בין קוב"ה לישראל הוא השיעבוד המוחלט לקיום כל מצוות ה', ולכל קבלה והנהגה טובה שהאדם מקבל על עצמו, שצריך להיות בתקיפות הדעת לעמוד בקבלה שהאדם קיבל על עצמו, ולא להתרע ולחזור לאחוריו מול כל קושי, וכמוכן שצריך לשקול במאזני פלס בכל קבלה את ערך תקיפות הדעת שצריך עבורה, כי אינה דומה לתקיפות הדעת שצריך עבור חיוק האמונה פשוטה בבורא עולם, שעבור זה צריך ודאות מוחלטת ואמונה איתנה וברורה, ואילו עבור קבלה או הנהגה טובה למרות שגם צריך תקיפות הדעת שלא להתרשל ולא להתרפות מקיום הקבלה הטובה,

פיה, שהרי לפי דעתו היא דת שקרית, אכן הסיבה שהמושל מוכן לאפשר לתושבי המדינה לחיות איש איש כפי אמונתו היא, כי המושל עצמו אינו ברור בעצמו במה הוא מאמין ובמה הוא כופר, והוא עצמו מסופק מה הוא האמת, ואינו מחויב באמת לשום דת, ולכן הוא יכול לאפשר לכל אדם לחיות כפי אמונתו, כי הוא עצמו אינו מאמין באופן מוחלט בשום דת, וזהו קליפה של 'ספק', וכמו שכתוב בספ"ק כי 'עמלק' בג' 'ספק', והמושג דמוקרטיה היא קליפת ספק, והיא יצרא דע"ז של דור זה.

קליפה זו מחלחלת מבלי משים גם אצל כלל ישראל

והנה למרות ששורש קליפה זו הוא אצל אומות העולם, אכן יש לזה יניקה גם במחנה הקדושה, ומבלי משים מחלחל ענין זה גם בקרב ישראל, והוא שנחלש המושג של תקיפות הדעת, ובשורש הדברים הוא חולשה בתוקף האמונה הפשוטה ב"ג עיקרים, כי האמונה בבורא עולם צריכה להיות בודאות מוחלטת ללא שום ספק וללא שום פקפוק, ודבר זה צריך להיות ברור בלב האדם המאמין יותר ממה שברור לנו שהשמש מאירה בצהריים, וצריך להיות דבוק במסירות נפש באמונה פשוטה.

כלל ישראל זכו להתגלות השגחתו ית"ש באופן מופלא

כלל ישראל זכו לראות התגלות מיוחדת של השגחה פרטית במשך כל הדורות, הניסים הגדולים של עשרת המכות, לזוגמא מכת דם שכל נהר נילוס הפך את מימיו לדם, והם הפכו לדם רק למצרים ולא לבני ישראל, או מכת בכורות שברגע אחד מתו כל הבכורים שבכל בית, וממש באותו זמן שמשו רבינו התרה מראש על כך, דברים שאין שום דרך בעולם להסביר זאת חוץ מאצבע אלוקים.

ולאחר מכן ראו כלל ישראל את הניסים הגדולים בשעת קריעת ים סוף וזכו להתגלות אלוקית שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי במחזה, ובמשך ארבעים שנה הנהיגם הקב"ה בארץ לא זרועה בעניני הכבוד, והמטיר להם לחם מן השמים.

ושיא ההתגלות היה בשעת מתן תורה כאשר

אנשי כנה"ג ביטלו את התאזה לעבודה זרה אבל לא ביטלו את עצם יצרא דע"ז

והנה בכל דור ודור יש בחינה של יצרא דעבודה זרה השייך לדור זה, כי למרות שאמרו חז"ל (יומא טו:) שאנשי כנסת הגדולה ביטלו ליצרא דעבודה זרה, היינו שלא יתאו לעבוד עבודה זרה, כי קודם שביטלו אנשי כנה"ג יצרא דע"ז היה תאזה לעבוד ע"ז, וכמו שיש תאות עריות ותאות אכילה וכיוצ"ב, היה תאזה לעבוד ע"ז, ותאזה זו היתה גדולה יותר מהתאוות הנ"ל, אכן גם לאחר שאנשי כנה"ג ביטלו את משיכת הלב לעבוד ע"ז, לא בטלה יצרא דע"ז לגמרי והיא קיימת בדעות בני האדם, והם הדעות הכוזבות שבכל דור ודור, וזה מה שהיו קראים, וצדוקים, דת הנצרות, והפילוסופיה של אריסטו, כת ש"צ, נגע ההשכלה וכיוצא בזה, שכל הדעות הכוזבות הללו יסודם ביצרא דעבודה זרה שבכל דור ודור.

יצרא דעבודה זרה בימינו - חוסר תקיפות הדעת

והנה בדורנו נחלש ענין זה של דעות כוזבות, כי אנשים נמשכים אחר תאות ליבם, ואינם מתעמקים כל כך בדעותיהם, אכן כמדומה שזה עצמו הוא שורש של יצרא דע"ז בדור שלנו, כי הנה ברור אחרון נחפשו מאד ההנהגה של דמוקרטיה בעולם, שהשלטון אינו מתערב באמונות ובדעות בני האדם, וכל אחד ואחד חופשי לחיות כפי אמונתו, ובעצם הוא חסד גדול מאתו ית"ש, שכלל ישראל יוכלו לקיים תורה ומצוות ולחיות כפי אמונתם באין מפריע, אמנם בעומק הדבר מוסתר במושג זה של דמוקרטיה קליפה גדולה.

קליפת הדמוקרטיה - חוסר מחויבות לשום דבר בעולם

כי אליבא דאמת היה צריך כל מושל לכפות על תושבי מדינתו לחיות כפי האמונה שהמושל עצמו מאמין בה, ועל דרך משל, אם מושל המדינה מאמין בדת הנצרות היה מתבקש ממנו שיכוף את כל תושבי מדינתו להאמין ולחיות ע"פ דת זו, שהרי זו היא לפי דעתו המשובשת הדת האמיתית, ואם המושל כופר בדת הנצרות וסובר שהיא שקר, היה עליו למנוע מאלו שמאמינים בדת זו לחיות על

מִפְּנֵי שְׂבָדֵי לְשָׁנוֹת מִכַּע הַרְגִּילוֹת, צִרְיָךְ לְעוֹרֵר אֶת הָאֱהָבָה לָהּ, עַל יְדֵי שְׁמֵתִיבֹנֵן בְּגִדְלַת ה' בְּמַחוּ לְשַׁלֵּט עַל הַמִּבְע שְׁבַחְלָל הַשְּׂמָאֲלִי הַמְּלֵא דִם הַנְּפֶשׂ הַבְּהֵמִית שְׁמַחְלָלָהּ, שְׂמַמְנָה הוּא הַמִּבְע. וְזוֹ הִיא עֲבוּרָה תַּמָּה לְבִינּוֹנִי. אוּ לְעוֹרֵר אֶת הָאֱהָבָה הַמְּסַתֶּרֶת שְׁבַלְבּוֹ לְמַשַּׁל עַל יְדֵהָ עַל הַמִּבְע שְׁבַחְלָל הַשְּׂמָאֲלִי, שְׂזוֹ נִקְרָא גַם בֶּן עֲבוּרָה

אך ודאי שבאופנים מסוימים צריך לבחון את עצמו האם עליו להמשיך ולהתמיד בקבלה זו או לא, וכפי שכבר נתבאר לעיל.

יצרא דעבודה זרה בימינו ששום דבר אינו מוחלט

וזהו יצרא דעבודה זרה של דור זה, אשר שום דבר אינו מוחלט, שום דבר אינו ברור, האמונה אינה ברורה ומוחלטת לגמרי, וממילא

גם אין מחויבות לשום דבר ולשום אדם באופן מוחלט, הכל הוא בגדר של ספק ובדרך אפשר, וזוהי הקליפה של 'דמוקרטיה', וכפי האמור למרות שהוא חסד גדול מאתו י"ת שכלל ישראל ויכול לקיים את מצוות ה' ולחיות לפי אמונתם באין מפריע, אך בשורש הדבר הוא קליפה של ספק.

הסיבה לריבוי מקרי גירושין בדור אחרון

זאת היא הסיבה שכהיום ישנם הרבה מקרי גירושין

קיצוניים הגיעו לידי גירושין, אכן כהיום כאשר קליפת הדמוקרטיה שולטת בעולם, ושום דבר אינו ברור, כי הכל הוא בגדר ספק, אז כאשר משהו אינו מתנהל כמצופה מראש מיד מפרקים את החבילה.

הסיבה לחוסר סמכות ההורים על ילדיהם

וזאת היא גם הסיבה שאנו רואים כהיום אצל אומות העולם שההורים אינם מורים לילדיהם איך לנהוג ומה לעשות, ולכאורה זה נוגד את ההגיון, שהרי הילד עדיין קטן ואין בו דעת להחליט מעצמו איך לנהוג, והריו הם אלו שאחראים על חינוכו ולדאוג לשלומו ולבריאותו, ומדוע לא יאמרו לו מה לעשות ואיך לנהוג, אכן ההסבר הוא, כי כאשר ההורים אינם ברורים בעצמם, ואינם מחויבים באמת לשום ערך, הם גם אינם יכולים להורות לילדיהם מה לעשות ואיך לנהוג.

בין איש לאשתו, מה שלא היה נפוץ בעבר, כי נישואין הוא כריתת ברית בין איש לאשה, ובעבר ידעו שכל התחייבות משמעותה עמידה בהתחייבות זו בכל מצב שהוא, גם כאשר ישנם קשיים ונסיבות, וכך היא באמת דעת בית שמאי (גיטין ז. א) שאסור לגרש אשה אלא אם כן מצא בה ערות דבר, ואף שאין הלכה כבית שמאי, אבל רוח הדברים ודאי נכונים, שנישואין הוא כריתת ברית והתחייבות בין איש לאשתו, ולא ניתן לנתק קשר זה בשביל מה בכך, ולכן אנשים התמודדו בכל כוחם ורק במקרים

ג.

עבודת הבינוני: לחזק הכריתת ברית בכל מצב

כמו שיש ברית בין ישראל להקב"ה | כך יש ברית בין הקב"ה לישראל | וכנגד זה יש י"ג מידות של רחמים שהם הארות מהי"ג בריתות שיש בין ישראל להקב"ה | הבינוני מעורר הכריתת ברית ע"י תקיפות הדעת עד כדי מסירות נפש

י"ג מידות של רחמים הינם הארות מהי"ג בריתות שכתו ישראל עם הקב"ה

והנה אמרו חז"ל (נדרים לא) 'אמר רבי ישמעאל גדולה מילה שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות'. וענין ברית מילה הוא כריתת ברית שכל איש ישראל כורת ברית עם הקב"ה ומחייב את עצמו להיות קשור ודבוק בכורא ב"ה ובמצוותיו בכל מצב ובכל אופן שבעולם עד כדי מסירות נפש ממש, וכנגד זה ישנם י"ג מידות של רחמים, שהם הארות מהי"ג בריתות הנ"ל, וכמאמר הכתוב בפרשה של י"ג מידות של רחמים (שמות לו, ז) 'הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ ובכל הגוים וראה כל העם אשר אתה בקרבך את מעשה ה' כי גורא הוא אשר אני עשה עמך'.

כמו שכלל ישראל כרת ברית עם הקב"ה, כך הקב"ה כרת ברית עם ישראל

והיינו שכמו שכלל ישראל כרת ברית עם הקב"ה למסור את נפשם על קיום מצוותיו ולעשות רצונו בלבב שלם בכל מצב שבעולם, ושלא יהיה שום מחיצה מבדלת בינם לבין הקב"ה, כך כמים הפנים לפנים הקב"ה כביכול כורת ברית עם כלל ישראל כמ"ש (שמואל א, יב - כב) 'כי לא יטש ה' את עמו בעבור שמו הגדול כי הואיל ה' לעשות אתכם לו לעם, ושום פגם שבעולם לא יפריד בינו לבין כלל ישראל, ואף אם ח"ו ירבו לפשוט לא יחליפם באומה אחרת כדברי הנביא (ירמיהו לא, לו) 'כה אמר ה' אם ימדו שמים מלמעלה ויחקרו מוסדי ארץ למטה גם אני ואמאש בכל זרע ישראל על כל אשר עשו נאם ה'. וכאשר האדם זוכה לעורר את האהבה המסתרת בלבו ומסור את נפשו למען שמו באהבה, הוא זוכה כמים הפנים לפנים לראות התגלות אהבתו יתברך שמו לכלל ישראל.

עבודת הבינוני - לא לנתק את הברית עם הקב"ה בשום מצב שבעולם

וזהו עבודת הבינוני שבכל מצב ובכל נסיון לא יגרם למחיצה מבדלת בינו להקב"ה, ואף בעת

נקודות:

וזהו יצרא דעבודה זרה של דור זה, אשר שום דבר אינו מוחלט, שום דבר אינו ברור, האמונה אינה ברורה ומוחלטת לגמרי, וממילא גם אין מחויבות לשום דבר ולשום אדם באופן מוחלט, הכל הוא בגדר של ספק ובדרך אפשר, וזוהי הקליפה של 'דמוקרטיה'

ועלינו לדעת שאם

הקב"ה מצוה לנו שנאהב אותו בכל הכוחות הללו, בהכרח שאף הוא אוהב אותנו בכל הכוחות, כי אהבה היא רק כאשר היא 'כמים הפנים לפנים', וכמובן שכלפי שמיא לא שייך לומר בכל לב ובכל נפש ובכל מאד, כי הוא אין סוף, והוא רק על דרך משל לשבר את האוזן, אבל גודל אהבתו את כנסת ישראל היא בלתי ניתנת לתיאור כלל

סמוגלים להאמין באמונות טפלות ומשונות כל כך שאין לזה שום בסיס והגיון, ועל כך מקונן הנביא (ירמיהו ב, י - יב) 'כי עברו איי כתיים וראו וקדר שלחו והתבוננו מאד וראו הן היתה כזאת, ההימיר גוי אלהים והמה לא אלהים ועמי המיר כבודו בלוא יועיל, שמו שמים על זאת ושערו חרבו מאד נאם ה'.

אכן עלינו ללמוד מוסר השכל מהם, שאם אומות העולם דבקים כל כך באמונות הטפלות שלהם, על אחת כמה וכמה שאנו צריכים להתחזק באמונתנו באלוקי עולם בתקיפות הדעת, ולעורר בלבנו הכריתת ברית להקב"ה, ועד כמה אנו צריכים להודות ולהלל לבורא עולם שבחר בנו מכל העמים, שהרי עם ישראל הוא רק מיעוטא דמיעוטא מבין כל בראי תבל, 'כי אתם המעט מכל העמים' (דברים ז, ז), ובחר בנו להיות ממיעוט זה, ועל כך אנו משבחים בכל יום בתפילת עלינו לשבח, 'שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם, שהם משתחיים להבל וריק, ומתפללים אל אל לא יושע',

אהבת השי"ת לכנסת ישראל אינה ניתנת לתיאור במילים

והנה נצטוונו על ידי הקב"ה 'ואהבת את ה' אלוךך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך', ועלינו לדעת שאם הקב"ה מצוה לנו שנאהב אותו בכל הכוחות הללו, בהכרח שאף הוא אוהב אותנו בכל הכוחות, כי אהבה היא רק כאשר היא 'כמים הפנים לפנים', וכמובן שכלפי שמיא לא שייך לומר בכל לב ובכל נפש ובכל מאד, כי הוא אין סוף, והוא רק על דרך משל לשבר את האוזן, אבל גודל אהבתו את כנסת ישראל היא בלתי ניתנת לתיאור כלל כלשון הכתוב (צפניה ג, ז) 'ישיש עליך בשמחה יחריש באהבתו', דהיינו שיחריש כי לא ניתן לבטא בפה את גודל ועוצם אהבת השי"ת לעמו. וכמים פנים אל פנים, כן אנו צריכים להתחזק ולהתעצם באהבתנו להשי"ת בתקיפות, ולעורר ולחזק הכריתת ברית לאבינו שבשמים, וזהו קוטב עבודתו של הבינוני.

נסיון לא ישכח את אהבת ה' המוסתרת בליבו, וכדברי התניא בפ"ד 'כי גם בשעה שהלב חומד ומתאוה איזו תאוה גשמית בהיתר או באיסור ח"ו יכול להתגבר ולהסית דעתו מננה לגמרי, כי אינני רוצה להיות מוכרל ונפרד ח"ו מה' אחד בשום אופן, רק אני רוצה לדבקה בו נפשי רוחי ונשמתו'.

היונים פרצו י"ג פרצות בכיהמ"ק כי רצו לנתק את הי"ג בריתות

וזהו ששינוי במסכת מידות (ב, ג) שהיונים פרצו י"ג פרצות בבית המקדש, כי רצו לנתק ולבטל את הי"ג בריתות שכתו ישראל עם קוב"ה, אכן כלל ישראל לא נתנו ליונים לנתק אותם מהברית שכתו עם בורא עולם, אלא עמדו בעוז ובגבורה נגדם ומסרו את נפשם למען קדושת שמו יתברך, כאשר מתניהו ובניו מסרו את נפשם למען שמו באהבה, ונתעורר אז לכלל ישראל האהבה המוסתרת שבלבם ע"י הכהנים, וכמים פנים לפנים זכו להתגלות אהבתו יתברך שמו ורחמי הגדולים, וזכו לראות את ניסיו הגדולים בנצחון המלחמה ונס פך השמן. וזכו אז להתעוררות הי"ג מידות של רחמים, ולהתגלות האור הגנוז שהוא גילוי אהבתו של הקב"ה לישראל. ולכן איתא מארז"ל 'שבשעת הדלקת נרות חנוכה יש לכיין בכל יום לפי הסדר אחד מהי"ג מידות של רחמים, ובזאת חנוכה צריך לכיין מנוצר חסד עד ונקוה, כי על ידי מסירות נפשם של ישראל לקיום מצוות ה', זכו להתעוררות הי"ג מידות של רחמים ולתשועה גדולה.

עד כמה אנו חייבים להודות ולהלל להקב"ה שבחר בנו מכל העמים

והנה אנו רואים שהנוצרים חוגגים את החגאות שלהם בתקופה זו של ימי החנוכה, והקב"ה סיבב כן כדי שכלל ישראל יתבוננו ויקחו מוסר לעצמם, כי בעצם אמונת הנוצרים היא ממש חוכא וטלולא שאין לאמונתם שום אחיזה במציאות, והוא ללא הגיון כלל, ולצחוק ייחשב איך אנשים

א.

האבחה ק המשיכו בני חיי ומזוני לכלל ישראל

ויאמר ה' אל אברם לך מוארץ וממולדת ומבית אביך אל הארץ אשר אראך, ואעשך לגוי גדול ואברך ואגדלה שמך והיה ברכה (יב, א-ג).

פירש רש"י: לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים, ממועט פריה ורביה וממועט את המזון וממועט את השם, לכן הווקף לשלשה ברכות הללו, שהבטיחו על הכנים ועל המזון ועל השם.

יש לומר כי שלשה דברים אלו שהתברך בהם אאע"ה, הם שלשת ההשפעות הכלליות הנקראות בני חיי ומזוני. כי בני'ם ו'מזונ'ם הם ממש בני' ומזונ'ם, וי"ל כי ענין השם הוא חיי', כי האדם אשר הוא חי' היינו שיש לו שם'. שהרי השם מורה על שורש החיות של האדם שהיא נשמתו, וכן נרמז בפסוק (בראשית ב, יט) וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו.

והנה אמרו חז"ל (פירקין סח.) בני חיי ומזוני לא בזכות תליא מילתא אלא בזכות, והקשו תוס' (שבת קנז ד"ה איה) כמה שאמרו חז"ל (שם) כי אין מול ל ישראל, וא"כ איך נשפעים השפעות בני חיי ומזוני לכללי שאין להם מול. וידוע התירוץ על כך ע"פ דברי הרמב"ם מפאנז (מאמר הקור דין ח"ב פ"ט) כי אבות זוכים במעשיהם הטובים לבניהם ואבותם נהיות מקור שפע של מול לכל זרעם. ולפי"ז מיושבים הדברים כמין חומר, כי אכן אין לכלל ישראל מול שאינו תלוי בזכותם, אלא זכויות האבחה נהיו מול ל ישראל, ומזכותם נשפעים בני חיי ומזוני לכלל ישראל. והרה"ק מראפשיץ ז"ל ע (רע קדוש תולדות) רמז על כך במספר תיבת מולא' אשר היא כמנין ג' פעמים שם חו"ה, והיינו כנגד אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב אשר המשיכו בזכויותיהם הגדולים את המול לכללי, ולכן יש שם חו"ה שהוא מקור השפע כנגד כל אחד מהאבות ק.

וי"ל עוד, כי כל אחד מן האבחה ק היתה עבודתו מיוחדת להמשיך אחד משלושת השפעות אלו. ונפרש כי אברהם אבינו אשר אף יצחק ויעקב אבותינו הם בניו, והוא הראשון מן האבות אשר כלל ישראל נחשבים לבניהם, היתה זאת עבודתו בקדוש, להמשיך שפע של בני' לכלל ישראל. והכלל ידוע בדרכי העבודה, כי אותו דבר שהצדיק עובד עליו במיוחד, הוא הדבר שימצאו לו בו המפריעים והעומדים הגדולים ביותר. ולכן מצונו אצל אברהם אבינו שהמתין שנים ארוכות לבנים, ועד שנתן בהיותו בן מאה שנים בבנו המובחר הוא יצחק אבינו.

ונאמר כי יצחק אבינו היה מיוחד בהמשכת שפע מזוני' לכלל ישראל, ולכן מצונו אצלו עסק גדול בעבודת האכילה, ומפני זה היה מחבב את עשו כי ציד בפיו, ואף אמר לו שיביא לו לאכול ואז יברכהו. וי"ל כי זה הוא גם טעם התעסקותו הקרה של יצחק אבינו בחפירת הבארות, כי באר מורה על מקור שפע של מוצנע גשמיית [שהרי הבאר הוא מקור מים, אשר המה מגדלים ומצנעים את כל האילנות ועשבי השדה, אשר הינם מזון כל חן], והיה עוסק בזה לפתוח מקור השפעת מזוני' לכלל ישראל. ולכן היו לו גם הרבה משמנים ומפריעים בעבודת חפירת הבארות, וכמו שנתבאר כי על הדבר שהצדיק משתדל עליו הרבה, עומדים לנגדו העיכובים הגדולים ביותר.

ואילו עבודתו בקודש של יעקב אבינו היתה להמשיך את שפע החיים לזרעו אחריו, וזהו מה שדרשו חז"ל (תענית ה) כי יעקב אבינו לא מת, שנאמר (ירמיה ה) ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' ואת ורעך מארץ שבטים, מקיש הוא לזרעו מה ריעו בחיים אף הוא בחיים. הרי כי יעקב אבינו זכה לשפע חיים, והוא נמשך לזרעו אחריו בזכותו. ונתבאר לעיל כי השם הוא בבחי' החיים, ולכן דוקא אצל יעקב אבינו מצונו שוכה חיש כאשר קרא הקב"ה את שמו ישראל, כי בזה זכה להמשכה חדשה של חיים. ואף אצלו רואים כי הוא היה נרדף על חיי ממת עשו אחיו, וגם לבן הארמי ביקש להרוג ולהיות אובד אבי (דברים נ, ה), כי לפי שעבד על ענין החיים היו לו רדיפות מיוחדות בענין זה.

ויש לומר עוד, כי אע"פ שהיה כל אחד מן האבחה ק מיוחד אל ההשפעה שעבד עליה, מ"מ נחשב הדבר כי את הכה להמשיך השפעות ולפתוח מקורות של שפע, קיבלו כולם מכח קדושת אברהם אבינו הראשון ואבחה ק. ולכן בירכו

הקב"ה בפרשתנו בשלשת הברכות האלו כאמרו ואעשך לגוי גדול ואברך ואגדלה שמך, וסיים ואמר והיה ברכה ובהו נתן לו הקב"ה את הכה לברך ולהמשיך מקור של השפעות. וככה זה היה אח"כ גם יצחק ויעקב אבותינו מסוגלים לפתוח את צינורות ההשפעות אשר המשיכו הם בקדושתם.

ב.

ירושת אר"ע ע"י חסד דקדושה המכניע את קלי' כנען

ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט, והכנעני והפרזי או יושב בארץ (י, ז).

יש לדייק בלשון הכתוב, שהרי ברוב המקומות מזכירים רק את הכנענים, והארץ נקראת בכתוב בשם ארץ כנען' הרבה פעמים, ואף בתחלת פרשה זו נאמר (י, ז) והכנעני או בארץ. וא"כ מה נשתנה הדבר בפסוק זה, אשר מזכירים בו את הפרזי.

אכן א"כ בספ"ק (דברי אמת לך ד"ה וכוות בשם הכנעני"ז י"ט) כי ז' העמים שהיו באר"ה הם כנגד ז' המדות מחסד עד מלכות [כנען כנגד חסד, חת כנגד גבורה, אמורי כנגד תפארת, פרזי כנגד נצח וכו']. כי יש בסמ"א מדות אלו לעומת הקדושה. ובה מובן למה נקראת הארץ תמיד על שם כנען, שהרי הם הינם כנגד מדת החסד, וא"כ בזה"ק (ה"ג קצא) כי מדת החסד נלוית אל כל המדות, ולכן הכנעת כל ה' עממין העומדים כנגד ה' מדות שהיו שולטים באר"ה, באה ע"י הכנעת הכנענים העומדים לעומת מדת החסד הכוללת את כל המדות. ודוקא אברהם אבינו אשר הוא בחי' מדת החסד לאברהם (מ"ה ז, ע), זכה בהכטחה מאת ה' לרשת את ארץ, כי מכח מדתו העומדת לעומת הכנענים, ויכולו להכניע את כל ה' עממין אל הקדושה.

והנה רועי מקנה לוט רבו עם רועיו של אברהם אבינו, ופירשו חז"ל (ב"ר פא, ה) כי היה זה מפני שטענו אשר לוט עתיד לרשת את אר"ה. אכן הרי עד אותה שעה לא מצונו שיטען לוט טענה זו, ויש להבין מה התהדוש באותו פרק. וי"ל כי עד אז היה לוט כנען לאאע"ה, ולכן לא עלתה ואת על דעתו ורעל דעת רועיו. אבל אחר שחזרו ממצרים, אשר אז זכה לוט להשיג גדול כמ"ש לפני מריבה (ז, יז) וגם ללוט ההולך את אברם היה צאן ובקר ואהלים, גרמה לו עשירותו להרגיש אדם חשוב בפני עצמו, ולכן היה סבור כי יש לו בעצמו ג"כ שייכות עם ירושת אר"ה.

והנה העשירות מוכנה בפי חז"ל (פסחים ק"ט) מזונו של אדם שמעמידו על רגליו, וא"כ בספ"ק היינו אשר מקור העשירות היא ממדות נצח יהוד המכוננות כנגד הרגילים. וידוע כי המדה העיקרית בין מדות נצח יהוד היא מדת הנצח, ולכן כאשר בא לו לטעון טענת ירושה על אר"ה, ותוקפו ועונו לטעון כך היו לו מפני העשירות אשר זכה בה, א"כ הינו שרצה לזכות באר"ה מצד מדת הנצח אשר היא שורש העשירות כנ"ל, ולכן נזכרו כאן גם העם הפרזי העומדים לעומת מדה זו. וכוננת הכתוב לומר כי עדיין לא זכו באר"ה, כמו שפירשו חז"ל (ב"ר שם). וזה נאמר דוקא אחר שעוררו רועי לוט את טענתו אשר הוא יכול מצד עצמו לרשת את הארץ, וע"ז אמר הכתוב והכנעני והפרזי אז בארץ, והיינו אשר לוט לא בירר כלל את מדת הנצח אשר כנגד הפרזי, וגם את חלק הכנעני המתלהו עם מדת הפרזי לא הכניע, וא"כ אין לו שום טענת ירושה על אר"ה.

ואחר מריבה זו אמר הקב"ה לאאע"ה (י, יז-יט) שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם צפונה ונגבה וקדמה וימה, כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה ולירדך עד עולם. והעיר האהו"ה הק' למה כתוב מן המקום אשר אתה שם, והרי פשוט הדבר כי משם יסתכל ויראה. וי"ל כי 'אתה' רומז למדת החסד כמ"ש בזה"ק (ה"ג רפא) ע"פ מה שנאמר (תהלים ק, ד) אתה כהן לעולם [הקב"ה] אמר כאן 'אתה' לאאע"ה, אשר מדת החסד היא מדתו], ואמר בזה הקב"ה לאאע"ה אשר ממדת החסד הנקראת 'המקום אשר אתה שם', יסתכל וישפיע על כל החיות אר"ה הרוממות לכל המדות העליונות, וכמו שנתבאר שהחסד צריך להצטרף עם כולם, ועי"ז יוכל לרשת את הארץ כנ"ל.

ואמר לו הקב"ה זאת דוקא כעת אחר היפרד לוט מעמו, כי כל מריבתו של לוט היתה מפני אהיותו כמדת הנצח כנ"ל, ואילו היה מבורר הדבר כי גם הנצח תלוי במדת החסד של אאע"ה, אזי לא היה בא לוט לחשוב כי הוא ראוי מצד עצמו לירושת הארץ. ולכן ציוה הקב"ה לאאע"ה שיהוק את התקשרות כל

המדות אל מדת החסד, ועי"ז יברר את ירושת אר"ע ע"פ מדתו.

ג.

גילוי ענין אחדותו יתברך ע"י הצלת לוט

ודק את הניכוי ילידי ביתו שמונה עשר ושלוש מאות (ד, יז).

א' בגמ' (נדרים לב.) על אלו שמונה עשר ושלוש מאות עבדים אמר רב אמי בר אבא אליעזר כנגד כולם, איכא דאמי אליעזר הוא, דהושבניה הכי הוי'. והיינו אשר יש אומרים כי היה אליעזר שקול כנגד שיי"ח העבדים, וי"א כי לא היה שם אלא אליעזר לבדו אשר הוא בגי' שיי"ח. ושני הפירושים שוים בענין זה אשר היה שם ענין גדול של אחדות, שהיה אליעזר לבדו כולל בו באחדות אחת כוחות רבים של שיי"ח עבדים.

וי"ל כי היה זה לפי אשר אל אותה מלחמה יצאו בכדי להציל את לוט, אשר בו היתה גנוה נשמת משיח [כי דוד המלך בא מרות המואביה אשר יצאה מלוט], וענינו של מלך המשיח הוא לגלות את אחדות ה' בעולם, והיינו אשר כל הכוחות הנפרדים שיש בעולם, וכלל ענין העולם אשר נראה כמו נפרד ח"ו מאחדותו ית', אין הם אלא חלקים ופרטים של אחדות ה' הכל יכול וכוללם יחד בלי שום פירוד. ולכן כאשר התעסקו כאן בהצלת אורו של מלך המשיח, התגלה סימן על עבודתו הקדושה, כאשר כוחות רבים התאחדו כאחד אצל אליעזר עבד אברהם. ויש לרמז כי שיי"ח עם ל"ח ע"ה, הוא בגי' משיח.

[אכן בשמו של ל"ח חסר א' למנין מ', ונמצא כי בלי הוספת הכולל על החשבון, הרי יחד עם שיי"ח הוא בגי' אנוש' אשר הוא א' פחות ממשיה, והוא לשון המרמז על מצב של יאוש (מ"ו מ"ה) אנוש]. והוא כי באמת מתגלה ענינו של משיח דוקא כאשר מתרוממים למעלה מן המצב הקשה ומתגברים על היאוש, ועי"ז נהיה מן הל"ט מנין ארבעים, ועי"ז דוקא נהיה מנין משיח].

ויש להוסיף, כי הדרך לגלות את אחדות ה' בעולם, הוא ע"י קישור סוף התורה בתחלתה. שהרי איסתכל קוב"ה באורייתא וברא עלמא (ה"ה ק"א ה"א), וא"כ אשר כל מציאות העולם מושרשת בתורה, הרי כי כאשר מגלים את האחדות בתורה כאשר נעוץ סופה בתחלתה וז"ל כולה אחת היא, בזה מביאים גם אחדות בעולם. ולכן אחר הצלת לוט נאמר (ד, יז) ומלכי צדק מלך שלם' אשר הוא בגי' לעיני כל ישראל' הנאמר בסוף התורה, וממשך (שם, ע) ויתן לו מעשר מכל' בגי' בראשית ברא אלקים' הכתוב בתחלת התורה, כי באותו פרק עסקו בגילוי אחדות ה' בעולם, שהוא בא ע"י קישור סוף התורה בתחלתה.

ד.

הקב"ה הבטיח לאאע"ה מתנת חנם

אל תירא אברם אנכי מן לך שכרך הרבה מאד (טו, א).

יש לרמז כמה שאמר הקב"ה אנכי מן לך, שהבטיחו לתת לו מתנת חנם. כי 'מגן' כלשון ארמית היינו חנם, והיינו מה שאמר לו הקב"ה שיתן לו מתנן שכר שהוא 'הרבה מאד', ולכן היא נחשבת בבחי' מתנת חנם, כי היא הרבה מאד יותר ממה שראויים ע"פ המעשים.

והנה אמרו חז"ל (שבת י) כי השבת נקראת מתנת טובה', והיינו אשר היא בבחי' מתנת חנם, כי היא קדושה רבה ועצומה יותר מכל מה שאפשר היה לקבל ע"פ המעשים הטובים. וא"כ י"ל כי כאשר הבטיח הקב"ה לתת לאברהם אבינו מתנת חנם, היתה הכוונה שיתן לו את השבת. ולכן הו"ת של אנכי מגן לך שיכרך הרבה מאד, הוא כמו הו"ת של ל'אל אשר שבת מילכ המעשיים. וראשי תיבות אלו הם אותיות השמאל, וי"ל כי זה הוא רמז על מה שאמרו חז"ל (שבת ק"ט) כי מי שמכבד את השבת כדבעי, אזי גם המלאך הרע עונה אמן על ברכתו, וזהו בחי' הכנעת כח השמאל אל הקדושה אשר זוכים לה בשב"ק.

עוד יש לרמז בפסוק זה על מתנה טובה שהבטיח הקב"ה לאאע"ה, אשר ממנו יצאו כלל ישראל, ומשה רבינו ואהרן הכהן יהיו הרועים אותם [הם הינם חלק מענין כלל ישראל בעצמו, כי משה הוא ישראל וישראל הם משה כמו שאמרו חז"ל (במדב"ר י"ג ס"ה), ומשה ואהרן שקולים כאחד]. והוא מה שאמר לו שכרך הרבה מאד, כי 'שכרך' ע"כ הוא בגי' ישראל, והרבה מאד' הוא בגי' אהרן' ע"כ, וראשי התיבות שיכרך הרבה מאד הוא משה'.

בראתי לו תורה תבלין:

תורה
איידלט אויס
א מענטש
למעלה מדרך
הטבע

א. וואס מיינט דאס 'יצר הרע'? און וואס איז זיין כח?

די כוחות פונעם יצר הרע און דער כח התורה מיט וואס מען קען אים באזיגן | דער חטא עץ הדעת האט געמאכט אז דער 'נפש הבהמית' זוכט זיך צו שלאגן מיטן יצר טוב | דערנאך איז אויך פארהאן א יצר הרע וואס איז א מלאך | דער מלאך האט אויסטערלישע כוחות למעלה מדרך הטבע | יעדער איד דארף זיך שלאגן מיט ביידע חלקים און באזיגן

ב. דער צדיק שלאגט זיך מיט עפעס פונדרויסן, נישט מיט זיך זעלבסט

דער משל פון א רעגירונג | די פארטיי פונדרויסן שטעלט זיך אהער אלס גרויסער מויל-מאכער אבער למעשה האבן זיי נישט קיין שום השפעה | די פארטיי פון אינעווייניג שטעלט זיך אהער אלס שוואכלינג וואס איז גרייט אויף פשרות אבער למעשה טוען זיי אויף גרויסע זאכן | דער נמשל: וועלכע שטעלונג האט דער יצר הרע אינעם מענטש | ביים צדיק: א שארפער יצר הרע מיטן גאנצן תוקף הרע - אבער אינדרויסן און קיין שום השפעה | ביים פשוט'ן מענטש: א מעסיגער יצר הרע - אבער פון אינעווייניג מיט א גרויסע השפעה | ביים פשוט'ן איד איז דער יצר הרע נאר א בהמה | ביים צדיק איז דאס א מלאך מיט אומנאטורליכע כוחות

ג. פסיכאלאגיע זאגט: מען קען נישט עוקר זיין מדות רעות. דער בורא זאגט: תורה וועט עס באווייזן!

היינט אין דער גוי'אישער וועלט ארבעט מען שטארק אויף תורת הנפש | זיי האבן אבער נאכאלץ נישט ערציגט א מיטל צו פטור ווערן פון שלעכטע נטיות | זיי האבן נאר עצות וויאזוי זיך צו פארמעסטן דערמיט | זיי זעען איין אז מען קען נישט פטור ווערן דערפון | דער יצר הרע איז אסאך שטארקער פון זיי | עס איז טאקע נישטא קיין עצה בדרך הטבע | די תורה איז אן עצה וואס ארבעט העכער פון טבע | די עדות דערויף זענען אלע ערליכע אידן דורכאויס אלע דורות

א.

וואס מיינט דאס 'יצר הרע'? און וואס איז זיין כח?

נקודות:

עס איז שוין נישט מער איין מענטש, נאר עס איז כאילו 'צוויי מענטשן', עס איז פארהאן א נפש אלוקית - וועלכע ציהט צו אלוקית, און עס איז פארהאן א נפש הבהמית - וועלכער פאלגט אים נישט, און נישט נאר ער פאלגט אים נישט, נאר ער שלאגט זיך מיט אים און האלט מלחמה מיט אים

געווען נכנע צום נפש אלוקית און אויסגעפירט זיין רצון מיט א נאמנות. נאר וויבאלד אדם הראשון האט געפאלגט דעם נחש און געזינדיגט מיטן עץ הדעת, איז דער 'נפש הבהמית' פונעם מענטש געווארן אנגעשטעקט מיטן זוהמת הנחש, וואס דער זוהמת הנחש איז גורם, אז דער מענטש פאלגט נישט דעם נפש אלוקית!

נאכן חטא איז ער געווארן א מורד

דער גאנצער מהות פונעם נחש איז 'מרידה', ער איז א 'מורד' וואס האט נישט קיין הכנעה. און דער נחש, האט אריינגעברענגט זיין מהות פון 'מרידה' - אינעם גאנצן סיסטעם און קומה פון אדם הראשון, אז עס איז שוין נישט מער 'אין מענטש', נאר עס איז כאילו 'צוויי מענטשן', עס איז פארהאן א נפש אלוקית - וועלכע ציהט צו אלוקית, און עס איז פארהאן א נפש הבהמית - וועלכער פאלגט אים נישט, און נישט נאר ער פאלגט אים נישט, נאר ער שלאגט זיך מיט אים און האלט מלחמה מיט אים. און דאס איז א שטענדיגע זאך וואס איז ווי אריינגעבויעט אין אים, ווייל וויפיל דער נפש אלוקית וועט מנצח זיין, וועט נאכאלץ דער נפש הבהמית מלחמה האלטן מיט אים. דאס איז דער מרידה וואס דער נחש האט אריינגעברענגט אינעם נפש הבהמית, וואס דאס הייסט אין אנדערע ווערטער, אז מען האט דא צוטון מיט א בהמה - וואס איז נישט גרייט משמש צו זיין דעם אדם. א בהמה - וואס איז נישט נכנע צום אדם. דאס איז איין סארט יצר הרע.

דער גרויסער כח פונעם יצר הרע - אלס מלאך

דערנאך איז פארהאן א צווייטער סארט יצר הרע, וואס דאס איז דער 'נחש' אליינס. דאס הייסט, אז אויסער דעם וואס דער נחש האט אריינגעגעבן זיין גיפט אינעם חלק 'הבהמה' פון יעדן מענטש, האט מען אויך צו טון מיט אים גופא, ווייל וויבאלד דער נחש האט געהאט אן אחיזה אין אדם הראשון, ממילא האט מען

נאר דער ערפינדער ווייסט וואס עס העלפט דערפאר

דער מסילת ישראל אין פרק ה' רעדט ארום איבער דעם מאמר חז"ל (קידושין ל:): "בני בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין", אז די איינציגסטע עצה ניצול צו ווערן פונעם יצר הרע איז נאר דורך לערנען תורה. און ער פארברייטערט דעם ענין, אז דער וואס האט באשאפן דעם יצר הרע, ווייסט ווי שטארק דער יצר הרע איז, וואספארא כוחות ער פארמאגט, און ער ווייסט אויך אז די איינציגסטע רפואה דערפאר איז 'לימוד התורה', און קיין שום אנדערע רפואה וועט נישט העלפן דאס בייצוקומען.

איידער חטא אדם הראשון איז דער נפש הבהמית געווען א געטרייער משרת

ווען מען רעדט פונעם 'יצר הרע', דארף מען צענעמען וואס דאס מיינט פונקטליך, און דורכדעם וועט מען קענען פארשטיין ווי שטארק ער איז. דאס ווארט 'יצר הרע' איז באמת א שם כללי פאר אלע כוחות הרע וואס פרובירן מפתח צו זיין א מענטש צו שלעכטס. וואס אין דעם גופא איז דא פארשידענע חלקים און בחינות פון יצר הרע'ס. עס איז פארהאן קודם דער פשוט'ער יצר הרע - וועלכער רופט זיך נפש הבהמית - וועלכער איז ווי אן אריינגעבויעטער חלק פונעם טבע פון דער מענטש. כאטש וואס דער אויבערשטער האט דאך באשאפן דעם נפש הבהמית אינעם מענטש, האט אבער דער מענטש אליינס גורם געווען אז דער נפש הבהמית זאל ווערן א 'יצר הרע'. ווייל דאס איז נישט געווען דער נאטורליכער בריאה וואס דער רבנו של עולם האט אוועקגעשטעלט איידער דעם חטא עץ הדעת, דעמאלט האבן דאך אפילו די בהמות און חיות באדינט אדם הראשון, זיי זענען געווען נכנע צו אים און געווען זיינע שמשים, נו, איז דאך אודאי אז דער נפש הבהמית פון אדם הראשון, איז דאך אודאי געווען א געטרייער משמש צום אדם, דאס הייסט, ער איז

יעדער איד שלאגט זיך מיטן 'שר של עשו' פונקט ווי מען טרעפט ביי יעקב אבינו אז ער האט זיך געשלאגן מיטן מלאך, אזוי אויך יעדער איד שלאגט זיך מיט א מלאך. ווייל יעדער איד הייסט דאך 'ישראל' וואס דער נאמען קומט דאך פונעם פסוק (בראשית ל"ב כ"ט): "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל". ממילא מוז זיין אז ביי יעדן איד איז דא אזא זאך פון 'שרית' - ער דארף זיך שלאגן מיט ביידע, סיי 'עם אלוקים' - מיט א יצר הרע וואס ארבעט ווי א מלאך, און סיי 'ועם אנשים' - ער דארף זיך שלאגן מיט א יצר הרע וואס ארבעט ווי א מענטש, דאס איז דער 'נפש הבהמית' וועלכער איז א 'נפש אנושי', דער איד דארף זיך שלאגן מיט ביידע סארט יצר הרע'ס, און 'ותוכל' - צום סוף איז ער מנצח אלע יצר הרע'ס.

דער כח היצר איז 'למעלה מדרך הטבע'

אין אנדערע ווערטער: עס איז פארהאן א מלחמה וואס האט צוטון מיטן 'דרך הטבע', עס איז מדות און נטיות וואס מען דארף פשוט נוצן א כח העקשנות זיך נישט צו לאזן פארדרייען דעם קאפ. אבער עס איז פארהאן מלחמות וועלכע זענען 'למעלה מדרך הטבע', עס איז נישט קיין נסיונות פון מדות, נאר דער נחש און ס"מ שטעלן אים אונטער אזעלכע סארט שטיקלעך און פיתויים, דאס זענען אזעלכע זאכן וואס האט בכלל נישט צו טון מיטן טבע, עס איז פשוט כוחות עצומות וואס מען גיבט פארן ס"מ, אז ער קען זיך ממש פארלייגן מכשיל צו זיין דעם איד - נישט קיין חילוק ווער ער איז און ווי גרויס ער איז.

דער יצר הרע קען נישט זאגן פאר א פשוט'ן בחור: גיי זיי מחלל שבת! ווייל דעמאלט וועט דאך דער בחור זען מיט וועמען מען האט דא צו טון, וועט ער אים שוין בכלל נישט פאלגן אין קיין שום הינזיכט, ער וועט אריינגיין אין א מלחמה מיט אים.

דערפאר זאגט אים נישט דער יצר הרע אלעס וואס ער וויל טון, ער וויל דאך בלייבן א חלק פון דער רעגירונג ~

אודאי דארף זיך דער צדיק שלאגן מיט אים, און עס איז א שווערע מלחמה, אבער עס איז אן אנדערע סארט מלחמה, עס איז א מלחמה מיט איינעם פונדערויסן – נישט מיט איינעם פון אינעווייניג! עס איז א מלחמה מיט א צווייטן – נישט מיט זיך זעלבסט!

דער צדיק שלאגט זיך מיט עפעס פונדערויסן, נישט מיט זיך זעלבסט

דא צו טון, וועט ער אים שוין בכלל נישט פאלגן אין קיין שום הינזיכט, ער וועט אריינגיין אין א מלחמה מיט אים. דערפאר זאגט אים נישט דער יצר הרע אלעס וואס ער וויל טון, ער וויל דאך בלייבן א חלק פון דער רעגירונג, נאר ער זאגט אים: "רעד א לשון הרע'לע! דאווען נישט אזוי ערליך!", און דאס פאלגט אים נעבעך דער בחור. וכדומה.

ביים צדיק איז ער נישט אינעווייניג - דערפאר איז ער שארפער

אבער דער 'צדיק', איז א מענטש וואס האט זיך שוין אויסגעארבעט זיין הארץ, ער האט שוין ארויסגעווארפן דעם יצר הרע פון זיין רעגירונג, ער האט שוין נישט קיין שום דעה אין זיין הנהגה, ווייל ער פאלגט אים קיינמאל נישט און עס ציהט אים נישט קיין שום שלעכטס. דערפאר, שטייט דער יצר הרע אינדערויסן און ער מאכט קולות וברקים... ער רעדט מיטן גאנצן שארפיקייט און עקסטרעמיזם, ער זאגט אים אזעלכע זאכן וואס אפילו פארן פראסטן איד זאגט ער נישט. למשל, פארן גרויסן צדיק וועט דער יצר הרע יא זאגן: "זיי מחלל שבת! טוה אפ די ערגסטע עבירה שבועולם!". ווייל דער צדיק פאלגט אים דאך ממילא נישט, אויב אזוי קען ער מגלה זיין זיין עכטן פרצוף, ער שטעלט זיך ארויס מיטן גאנצן תוקף אלס א 'יצר הרע', א שטיק 'רע', ווייל דאס איז ער דאך, ער וויל דאך טאקע אז דער מענטש זאל מחלל שבת זיין.

דער יצר הרע טוט גארנישט אויף מיט זיין שארפיקייט

דאס זאגן חז"ל: "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו", ער איז גרעסער פונעם חבר, דערפאר האט ער א גרעסערן יצר הרע! עס איז א יצר הרע כמו שהוא! אבער קיין דעה האט ער נישט! ער קען שרייבן און פארפירן, עס וועט אים אבער גארנישט העלפן, ווייל ער איז נישט אין דער רעגירונג! ער האט נישט קיין שום דעה אויף אים! נישט אז דער צדיק דארף נישט לוחם זיין קעגן אים, אודאי דארף ער זיך שלאגן מיט אים, און עס איז א שווערע מלחמה, אבער עס איז אן אנדערע סארט מלחמה, עס איז א מלחמה מיט איינעם פונדערויסן - נישט מיט איינעם פון אינעווייניג! עס איז א מלחמה מיט א צווייטן - נישט מיט זיך זעלבסט! ווידעראום, דער קלענערער מענטש, האט טאקע נישט אזא שארפן יצר הרע, אבער דער יצר הרע וואס ער האט - איז ממש א חלק פון אים! ער טוט אויף למעשה'דיגע דערגרייכונגען, ווייל ער פאלגט אים און רעכנט זיך מיט אים אויף שריט און טריט.

דער פשוט'ער איד האנדלט מיט א בהמה

לויט ווי מען האט פריער גערעדט פון די צוויי יצר הרע'ס - איינס איז דער 'נפש הבהמית' אינעם מענטש, און דער צווייטער איז דער 'נפש גופא' - קען עס מסביר זיין מיט אביסל טיפערע ווערטער. דער פשוט'ער מענטש, איז נאך פארגיפטעט מיטן זוהמת הנחש וועלכע רייצט אן זיין נפש הבהמית מורד צו זיין אינעם נפש האלקית און אים איבעררעדן צו טון עבירות. אט דער יצר הרע איז דאך א חלק פון אים, ווייל דער 'נפש הבהמית' איז דאך די עצם בריאה וואס דער רבונ של עולם האט באשאפן אינעם מענטש, און וויבאלד זיין נפש הבהמית איז נאך

הערט מען מער נישט פון אים. ער איז זיך שוין אויסגעקומען מיט דער אנדערער פארטיי, ער האט שוין געמאכט פשרות און ער פירט שוין אויך דאס לאנד. יעצט קען ער שוין נישט שרייען און פארפירן, ווייל ער איז דאך א חלק פון דער רעגירונג, אויף וועמען זאל ער שרייען? אויף זיך זעלבסט? טאמער ער וועט פארפירן, וועט מען אים זאגן: "דו פירסט דאך דאס לאנד, טאמער שמעקט דיר נישט וויאזוי דאס לאנד פירט זיך, גיי ארויס פון דער רעגירונג! זיי נישט קיין חלק פון דער ממשלה!".

דער פון אינעווייניג זאגט נישט דעם גאנצן אמת

קומט אויס, אז ווילאנג א פארטיי איז נאכנישט קיין חלק פון דער רעגירונג, קען מען וויסן באמת וואס ער האלט, ווייל ער איז פריי פון שעבודים, ער קען ארויסזאגן זיין גאנצע שיטה מיטן פולסטן עקסטרעמיזם (קיצוניות), ער זאגט זיך זיינס: "איך האלט אז מען דארף טון אזא שריט! יא, איך מעג זאגן וואס איך האלט, און איך האלט אזוי!". אבער איינמאל ער איז געווארן א חלק פון דער רעגירונג, איז ער שוין נישט אינגאנצן פריי, ער האט שוין געמאכט פשרות מיט יענעם און ער איז משועבד צו זיינע פשרות, ער קען שוין נישט זאגן וואס ער האלט, ער מוז גיין לויטן הסכם וואס מען האט געשלאסן.

דער פונדערויסן טוט גארנישט אויף מיט זיין שארפיקייט

קיינער קען נישט האבן קיין טענות צו דער פארטיי וועלכע איז נעכטן געווען אזוי עקסטרעם, און היינט - נאכן ווערן א חלק פון דער רעגירונג - איז ער מער מעסיג, ווייל נעכטן ווען ער איז נאכנישט געווען קיין חלק פון דער רעגירונג, האט ער טאקע געמאכט קולות, אבער זיינע אלע קולות האבן גארנישט אויפגעטון, ווייל ער האט נישט קיין דעה אין דער הנהגה, ער קען מאכן הויכע קולות, אבער קיין 'וארט' האט ער נישט. ווידעראום, היינט, זייענדיג א חלק פון דער רעגירונג, איז ער טאקע געווארן אביסל שוואכער, ער האט אביסל נאכגעלאזט און געמאכט פשרות, אבער למעשה טוט ער אויף, ער האט א דעה און מען פאלגט אים, נאכן פארהאנדלען און אויסארבעטן די פשרות, פאלגט מען אים וואס ער זאגט, ווייל ער סטראשעט אז טאמער וועט מען אים נישט פאלגן, וועט ער ארויסגיין פון דער רעגירונג, און דעמאלט וועט די רעגירונג צוזאמפאלן.

ביים פשוט'ן איד איז דער יצר הרע א חלק פון דער רעגירונג

דער נמשל אין עבודת ה' איז: ביי דעם פשוט'ן מענטש, וואס אין תניא קען ער אפילו ווערן אנגערופן מיטן נאמען 'בינוני' - אויב איז ער ראוי דערצו - ביי אים איז דער יצר הרע א חלק פון דער רעגירונג, דאס הייסט, ער איז אין אמת פון איינטיילן וויאזוי דער מענטש זאל זיך פירן און דער מענטש פאלגט אים. דערפאר מוז ער אביסל נאכלאזן פון זיין שארפיקייט, ער מוז מאכן פשרות מיטן יצר טוב, ווייל אויב נישט - וועט מען אים ארויסווארפן, מען וועט אים גארנישט פאלגן. למשל, דער יצר הרע קען נישט זאגן פאר א פשוט'ן בחור: גיי זיי מחלל שבת! ווייל דעמאלט וועט דאך דער בחור זען מיט וועמען מען האט

דער צדיק האט א גרעסערע יצר הרע?

מענין לענין באותו ענין: חז"ל זאגן (סוכה ב"ב): "כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו". איז דאך שווער צו פארשטיין פשוט פשוט, וואס הייסט? א גרויסער מענטש וואס ער האלט שוין ביי א העכערע מדרגה - ער האט גאר א גרעסערן יצר הרע ווי דער פשוט'ער איד? עס איז שווער צו זאגן אזוי, ווייל די תורה ארבעט דאך אויס און איידלט אויס א מענטש!?

דער צדיק האט שוין נישט קיין תאוה צו 'רע'

לויט ווי דער תניא שטעלט אוועק א מדרגה פון א צדיק - איז דאס נאך אסאך שווערער, ווייל דער תניא זאגט דאך, אז 'צדיק טוב לו' מיינט, א 'צדיק' וואס איז 'טוב לו' - ער איז אינגאנצן גוט! ער האט מהפך געווען דעם 'רע' צו 'טוב', און ער האט שוין נישט קיין יצר הרע! ער האט שוין נישט קיין נטיות צו עבירות! ווידעראום א 'בינוני', האט נאך א יצר הרע. נו, ווערט דאך גאר שווער, ווי קען מען זאגן אז דער 'צדיק' וועלכער איז גרעסער פונעם 'בינוני', ער האט גאר א גרעסערן יצר הרע?! לויטן תניא האט ער דאך בכלל נישט קיין יצר הרע?! עס איז שווער צו זאגן אז די גמרא רעדט נישט פון קיין צדיק - נאר פון צוויי בינונים, ווייל פשוט רעדט די גמרא אויך פון א צדיק, די גמרא זאגט דאך א כלל: 'כל' הגדול מחברו יצרו גדול ממנו.

אלע פארטייען לאזן נאך פון זייער שארפיקייט

מען קען מסביר זיין דעם ענין מיט א משל: אין פארשידענע לענדער אויף דער וועלט איז איינגעשטעלט א סיסטעם פון א רעגירונג וועלכע איז צוזאמגעשטעלט פון אסאך פארטייען, וואס די פארטייען שטעלן זיך צוזאם און זיי מאכן א רעגירונג אינאיינעם. דער וועג וויאזוי דאס ארבעט איז, אז די רעגירונג פון דער מדינה ווערט געפירט דורך די אלע פארטייען - כאטש וואס יעדע פארטיי האט דאך אן אנדערע שיטה אין הנהגת המדינה - נאר די אלע פארטייען זענן זיך צוזאם און ארבעטן אויס פשרות איינער מיטן אנדערן, יעדער לאזט נאך אביסל פון זיין שארפיקייט, און אזוי ווערט אויסגעבויעט א געוויסער הסכם וויאזוי צו פירן דאס לאנד. דערפאר איז דא א 'ראש' פון דער מדינה וואס ער גיבט זיך אפ מיט דעם, צו מחבר זיין און מתווך זיין צווישן די אלע פארטייען, ביז מען קומט אן צו א געוויסער מיטל-וועג און אזוי פירט מען דאס לאנד.

די פארטיי פונדערויסן לאזט גארנישט נאך

פארהאן געוויסע פארטייען וועלכע ציען נישט אן ענגו שטימען אין די וואלן, וואס דערפאר קענען זיי נישט אריינגיין אין דער רעגירונג און ווערן א חלק דערפון. געווענליך וועט אזא פארטיי שטיין פונדערויסן און פארפירן, ער שרייט קולות: "דאס טויג נישט און יענץ איז נישט אין ארדענונג, מען דארף אהין טון מען דארף אהער טון, מען דארף טון און טון". ווידעראום, די אלע פארטייען וועלכע זענען א חלק פון דער רעגירונג, זיי זענען רואיג און שטיל. עס איז זייער אינטערעסאנט, די זעלבע פארטיי וואס נעכטן האט ער פארפירט און געשריגן קולות, איז היינט - וויבאלד ער איז שוין אריין אין דער רעגירונג און געווארן א חלק דערפון -

ווען מען גייט צו צו תורה ריכטיג מיט אלע תנאים און מען נעמט דעם מעדעצין פונקטליך ווי דער רופא נאמן - דער רבנו של עולם - האט דאס געהייסן נעמען, וועט די תורה ארבעטן געוואלדיג! די תורה וועט ארבעטן בדרך סגולה און וועט פארטרייבן דעם יצר הרע

מען קען גארנישט פארשטיין וויאזוי מען קען זיך אזוי אויסארבעטן, וויאזוי מען קען זיין אזוי הייליג און אזוי ווייט פון אלע מדות רעות! אט דאס איז דער כח התורה! אט דאס איז דער כח פון 'שמותיו של הקדוש ברוך הוא'! דאס איז די רפואה וואס דער רבנו של עולם האט אנגעגרייט צו היילן דעם גרויסן מכה וואס הייסט יצר הרע

אין זיין 'נפש הבהמית', ממילא האט עס שוין נישט דעם העכערן כח פון א מלאך, אבער ביי א צדיק האט ער נישט קיין פלאץ וואו צו האבן אן אחיזה, ער קען זיך נישט מלכש זיין אין אים, ממילא איז ער א מלאך וואס שטייט אינדרויסן מיטן גאנצן כח פון א מלאך; ממש ווי דער שר של עשיו וועלכער האט זיך געשלאגן מיט יעקב אבינו; ווי עס שטייט אין פסוק (בראשית ל"ב כ"ה): "ויותר יעקב לכדו ויאבק איש עמו".

רצונות אויף למעשה. ממילא, האט ער שוין מער נישט קיין 'אריינגעבויעטע יצר הרע' אין זיך, נאר **זיין יצר הרע איז א געטליכער 'מלאך'!** ער שלאגט זיך מיטן גרויסן מקטרג! מיטן מלאך המות! דער מלאך איז נישט קיין חלק פון אים, נאר דער מלאך איז א מין שטארקער כח פונדרויסן. כאטש וואס ביי דעם פשוט'ן איד איז אויך דא דער מלאך'שער יצר הרע, אבער וויבאלד זיין נפש הבהמית איז נישט מזוכך, דערפאר גייט דער מלאך אריין אין אים און ער ווערט מלובש

אונטערן רושם פונעם זוהמת הנחש, מיינט דאך דאס אז זיין יצר הרע איז אין אים! עס איז א חלק פון זיין סיסטעם! ער איז א בהמה!

דער צדיק האנדלט מיט א מלאך

ווידעראום, ביי א גרעסערן מענטש וועלכער האט שוין אויסגעלייטערט זיין 'נפש הבהמית', ער איז שוין ריין פונעם 'זוהמת הנחש', זיין בהמה'לע איז וואויל און גוט, עס איז נכנע אונטערן נפש האלקית און זוכט נאר אויסצופירן זיינע הייליגע

ג.

פסיכאלאגיע זאגט: מען קען נישט עוקר זיין מדות רעות. דער בורא זאגט: תורה וועט עס באווייזן!

וואס דער דאקטער האט פארשריבן, דער דאקטער האט געהייסן וויפיל מען זאל נעמען פון דעם מעדעצין און וויאזוי מען זאל דאס נעמען; ווי חז"ל זאגן (יומא ע"ב): "זכה נעשית לו סם חיים לא זכה נעשית לו סם המות", תורה דארף מען לערנען מיט די ריכטיגע תנאים כדי צו זיין א 'זכה', אז עס זאל זיין א ווירקזאמער 'תבלין'. **מען דארף לערנען תורה מיט יראת שמים און ערנסקייט, 'על מנת לעשות ולקיים', 'על מנת ללמוד לאחרים', מיט אן איבערגעגעבנקייט און געטריישאפט צו תורה, זיך מוסר נפש זיין אויף דברי תורה -** 'עדער איינער לויט זיין מדריגה. ווען מען גייט צו צו תורה ריכטיג מיט אלע תנאים און מען נעמט דעם מעדעצין פונקטליך ווי דער רופא נאמן - דער רבנו של עולם - האט דאס געהייסן נעמען, וועט די תורה ארבעטן געוואלדיג! די תורה וועט ארבעטן בדרך סגולה און וועט פארטרייבן דעם יצר הרע אויך אלע זיינע פארמען.

איך רעד גוי'אישער וועלט איז נישטא קיין לעזונג פטור צו ווערן פון מדות רעות
דאס איז א גרויסער חידוש וואס דער רבנו של עולם האט מחדש געווען, אז מען קען נעמען אזא סגולה'דיגע זאך און מיט דעם בייקומען אזא גרויסן כח הרע. היינטיגע צייטן זעט מען זייער קלאר דעם חידוש, עס איז זייער שטארק בולט. ווייל מען זעט דאך היינט ווי אין דער חיצונית'דיגער גוי'אישער וועלט, איז פארהאן אן א שיעור שיטות און חכמות אינעם ענין פון נפש, וויאזוי א מענטש קען זיין א בעסערער מענטש. די חכמי אומות העולם האבן שוין היינט ערפינדן אויפ'ל נייע המצאות און קלוגע רעיונות אויף אויסצואידלען דעם מענטש, און מאכן זיכער אז דער מענטש זאל זיין א מענטש. און מיט דעם אלעם קומען זיי נישט אן אין ערגעץ, ווייל די גאנצע היינטיגע שיטה פון פסיכאלאגיע איז געבויעט אויף א הנחה אז דער מענטש קען זיך נישט קיין עצה געבן מיטן

מיט וואס גייט מען אין קריג?
נחזור לעניננו: א מענטש בזה העולם האט אויסצושטיין א שרעקליכע מלחמה מיט די כוחות הרע, סיי מיטן יצר הרע וועלכע איז אנגעקלעבט אין זיין 'נפש הבהמית' און סיי מיטן יצר הרע וועלכער איז א 'מלאך'. דאס זענען מורא'דיגע כוחות הרע וואס מען דארף נוצן ממש געוואלדיגע כוחות זיך צוריק צו שלאגן. נו, וואס טוט מען? וויאזוי גיבט מען זיך דא אן עצה? וואס זענען די געווער אין דער מלחמה?

די תורה איז א קמיע מומחה קעגן דעם יצר הרע

האט דער אויבערשטער אויפגעטון א גרויסן חידוש: "בני בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין" - דער רבנו של עולם זאגט: איך האב באשאפן די אלע כוחות הרע, און לעומת זה האב איך דיר געגעבן געווער, דאס איז די תורה! דאס איז די עצה זיך צו קענען צוריק שלאגן מיטן יצר הרע. וועט א מענטש פרעגן: "וואס איז פשט דערפון? וויאזוי ארבעט דאס אז לערנען תורה גיבט כח עומד צו זיין אין נסיונות?" דער תירוץ איז: מען דארף דאס נישט פארשטיין! דו דארפט נישט קענען מסביר זיין וויאזוי די תורה ארבעט! דו דארפט עס פשוט נוצן וועסטו זען אז עס ארבעט! ווייל דאס ארבעט מיט א 'כח הקדושה' וואס איז העכער פון הסבר. דער זוהר זאגט (תירו פ"א): "כל התורה כולה שמותיו של הקדוש ברוך הוא" - **די גאנצע תורה איז שמות הקדושים, און דאס איז נישט עפעס וואס מען קען מסביר זיין. שמות הקדושים זענען 'אורות', עס שיינט אריין א קדושה אינעם מענטש בדרך סגולה; פונקט ווי עס פלעגט זיין ביי צדיקים, אז ווען עס איז אריין אין איינעם א דיבוק חס ושלום אדער א רוח רעה, איז מען געגאנגען צום צדיק און ער האט געגעבן א קמיע אדער אן אנדערע סגולה וועלכע האט פארטריבן דעם רוח רעה, אזוי אויך, די תורה איז א קמיע וואס איז פול מיט שמותיו של הקדוש ברוך הוא און פארטרייבט אלע רוחות רעות. דאס ארבעט בדרך סגולה און מען דארף דאס נישט קענען מסביר זיין, דאס ברענגט אריין א קדושה אין דעם מענטש און איז מכניע דעם יצר הרע.**

א קלארע הוכחה אז עס איז נישטא נאך א מעדעצין

טאמער אמאליגע צייטן איז נאך איינער מסופק געווען ווי שטארק דער יצר הרע איז, און צי עס איז טאקע נישט פארהאן עפעס אן אנדערער 'תבלין' דערצו - אויסער תורה, זעט מען היינט בחוש אז דער יצר הרע איז אזוי שטארק, אז מען קען אים טאקע נישט עוקר זיין! וויפיל המצאות זיי קומען אויף אין תורת הנפש, זעען זיי אבער איין, אז דער מענטש ליידיט אויף געוויסע חולשות וואס מען קען דאס נישט עוקר זיין! ער איז א בעל גאווה! ער איז א בעל תאוה! און אזוי ווייטער אלע חסרונות, און ער קען נישט פטור ווערן דערפון.

דער יצה"ר איז העכער טבע - דער מעדעצין איז אויך נישט טבע'דיג

קומט דער רבנו של עולם און זאגט: "בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין", דאס איז א מורא'דיגער חידוש וואס די תורה איז דא מחדש, אז עס איז נישט אזוי ווי דו מיינסט! איך האב באשאפן דעם יצר הרע און איך ווייס אז ער איז טאקע זייער שטארק, און וויפיל דו וועסט פרובירן אים עוקר צו זיין מיט טבעיות'דיגע המצאות און חכמה'לעך, וועסטו אים נישט קענען עוקר זיין! איין זאך איז דא, "בראתי לו תורה

איך רעד גוי'אישער וועלט איז נישטא קיין לעזונג פטור צו ווערן פון מדות רעות

דאס איז א גרויסער חידוש וואס דער רבנו של עולם האט מחדש געווען, אז מען קען נעמען אזא סגולה'דיגע זאך און מיט דעם בייקומען אזא גרויסן כח הרע. היינטיגע צייטן זעט מען זייער קלאר דעם חידוש, עס איז זייער שטארק בולט. ווייל מען זעט דאך היינט ווי אין דער חיצונית'דיגער גוי'אישער וועלט, איז פארהאן אן א שיעור שיטות און חכמות אינעם ענין פון נפש, וויאזוי א מענטש קען זיין א בעסערער מענטש. די חכמי אומות העולם האבן שוין היינט ערפינדן אויפ'ל נייע המצאות און קלוגע רעיונות אויף אויסצואידלען דעם מענטש, און מאכן זיכער אז דער מענטש זאל זיין א מענטש. און מיט דעם אלעם קומען זיי נישט אן אין ערגעץ, ווייל די גאנצע היינטיגע שיטה פון פסיכאלאגיע איז געבויעט אויף א הנחה אז דער מענטש קען זיך נישט קיין עצה געבן מיטן

פרק ה'

כי הנה תיצר - הרע באמת חזק הוא באדם מאד, ומבלי ודיעתו של האדם הולך הוא ומתגבר בו ושלט עליו. ואם יעשה כל התחבולות שבעולם ולא יקח הרפואה שנגברת לו, שהיא התורה, כמו שכתבתי, לא ידע ולא ירגיש בתגברת חליו אלא כשימות בהטאו ותאבד נשמתו. הא למת זה דומהו לחלה שדרש ברופאים והכירו חליו ואמרו לו שיקח סם זה... כן הדבר הזה, כי אין מי שפופיר בחלי היצר - רע וככלו המומצע בו, אלא בוראו שבראו, והוא הזהירנו שהרפואה לו היא התורה

תבלין", איך האב באשאפן א הייליגע און ליכטיגע תורה, און די תורה וועט אים עוקר זיין! אן תורה וועסטו אים טאקע נישט קענען עוקר זיין, אבער מיט תורה וועסטו יא קענען!

די טויזנטע עדות אז דער מעדעציין ארבעט גוט

אויף דער עצה איז דא איבערצייגונג פון טויזנטער יארן וואס עס האט זיך אויפגעוויזן אז דאס ארבעט. דאס זענען די ערליכע אידן און צדיקים, וואס יעדער איינער קען זען בחוש ווי זיי האבן זיך אויסגעארבעט ממש למעלה מדרך הטבע! זיי זענען געווארן אינגאנצן אנדערע מענטשן! זיי האבן יא עוקר געווען די שלעכטע מדות און געווארן ווי מלאכי אלקים! מענטשן וואס מען קען גארנישט פארשטיין וויאזוי מען קען זיך אזוי אויסארבעטן, וויאזוי מען קען זיין אזוי הייליג און אזוי ווייט פון אלע מדות רעות! אט דאס איז דער כח התורה! אט דאס איז דער כח פון 'שמותיו של הקדוש ברוך הוא'! דאס איז די רפואה וואס דער רבנו של עולם האט אנגעגרייט צו היילן דעם גרויסן מכה וואס הייסט יצר הרע. "הפוך בה והפוך בה", וייל אויסער דברי תורה איז נישטא קיין שום אנדערע עצה, "שאיין לך מדה טובה הימנה".

לויט דעם תשעה באב האב איך איר געהייסן פאסטן, איך האלט אז דער תשעה באב איז שוין געוועהן דער לעצטער תשעה באב, כאטשיג איין תשעה באב זאל זי פאסטן (בתשעה באב הזה הוריתי לה להתענות, אני סובר כי תשעה באב זה היה התשעה באב האחרון, ואיך לכל הפחות בתשעה באב אחר תתענה). ואמר לי רבינו באותו מעמד: 'עס איז ביי מיר ברור אז עס איז שוין די לעצטע תשעה באב' (ברור אזלי כי זה הוא כבר התשעה באב האחרון).

ופעם אחת התבטא כ"ק רבינו על כך: איך מייך, וייל איך האף אזוי שטארק פאר משיח, וועגן דעם דאכט זיך מיר אלעמאל אז ער איז שוין דא, אז ער קומט שוין (דומני כי מחמת שאני מקה' לך כן לביאת המשיח, לכן נדמה לי תמיד שהוא כבר כאן, שהוא תיף מגיע).

פעם נכנס אחד מהחסידים לשאול את כ"ק רבינו על אודות קריאת שם לבנו הנולד לו, כי במחשבתו היה לתת שם אחר אחד מזקנינו, אבל חמיו טען כי השם הזה אינו רגיל בפי כל, ואיך אין מן הראוי לקרוא לילד בשם אשר אחי' יחבייש בו בבואו בין חביו. אמר לו כ"ק רבינו בפליאה: 'דיין שווער איז דאך א וואוילער איד, דיין שווער מיינט טאקע אז משיח וועט ווארטן אזוי לאנג, ער מאכט שוין א חשבון אז ער וועט גיין אין חדר, און ער וועט זיך שעמען... משיח קומט דאך שוין!' (הרי חמך הוא יהודי טוב, וכי הוא חושב באמת שמשח ימתן זמן רב כל כך, שהוא עושה כבר עכשיו חשבון שהילד ילך לתלמוד תורה ויבטיח, הרי משיח כבר בא תיף!). והוסיף ואמר: 'ספאדריסט אין הימל אז מטרטאכט גארנישט פון משיח' (ובר זה גורם צער למעלה, שאין חושבים כלל על משיח).

ואכן הרבה פעמים היה כ"ק רבינו מעורר על דבר זה, והיה רגיל על לשונו לומר בעת הדברי תורה ביחס הושענא רבה: 'ממאכט זיך פלענער אויף א יאהר, אויף צען יאהר, מווייסט גארנישט סיועט דאך א סוף נעמען, סיועט דאך נעמען א עק, סיועט דאך נעמען א סוף! (עשים תבניות לשנה ולשנה שנים, ואין יודעים כלל שיהיה לזה סוף, הרי יא קץ וסוף!).

שנה אחת בשבת זכור הרעיש כ"ק רבינו מאוד בדברי תורתו לעורר על ביאת המשיח. ובאותה שנה חל יום הפורים ביים ראשון, וכאשר הבאתי לפניו משלוח מנות אמר לי על אודות דברי תורתו בשבת: איך האב מיך געוואלט אביסל קריגן מיטן הימל! (רציתי קצת לעורר מריבה כלפי מעלה), ובוה האופן עורר על ביאת המשיח. באותו מעמד המשיך ודיבר שיחה מרוממת מאד בענין ביאת המשיח, והזכירתי לו את מה שאמר בדברי תורתו ביים 'הושענא רבה' באותה שנה, שהזכיר את מאמר האריה'ה כי מלך המשיח יאמר דרשה, והורבל בן שאלתיאל יאמר קדיש אחר הדרשה. [נאוי כי בוה הקדיש יעלה וזרובל את כל הנשמות מן הגיהנום, ויש עסק גדול מזה הקדיש]. ואמר אז כ"ק רבינו בלי לציין איהו מקור לזה: אויף וואס וועט משיח דרש'הנען? לדעתי וועט ער דרש'נען אויפן פסוק 'עפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל', אויף דעם פסוק וועט ער דרש'נען (על מה ירחש משיח? לדעתי ירחש על הפסוק 'עפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל'). אחר שהזכרתי את הדברים האלו לרבינו ביים הפורים, אמר לי: איך האב דען אזוי געזאגט? איך גערענען נישט... (כך אמרתי: איני זוכר...). עניתי ואמרתי לו: 'סאיז דא טעפיס, דער רב קען הערן די טעפיס... (יש קלטות מזה, רבינו יכול לשמוע את הקלטות...), ענה לי: 'טאקע? אזוי האב איך געזאגט? (האמנם? כך אמרתי), ומאד הפליא זאת, כי לא זכר כלל שאמר כן.

מלבד רוב הפילותיו של כ"ק רבינו להביא לימות המשיח, אף היתה לו עבודה מיוחדת לפעול שלא יהיו יותר עוד חבלי משיח חז"ן, וחבא הגאולה השלימה ברחמים חסידים. והיה מאד תיף בענין זה, וכמה פעמים היה אומר בתוך דברי תורתו את הלשון: 'זעור וועט קיין חבלי משיח נישט זיין, עלי ועל צווארי' (לא יהיו יותר חבלי משיח עלי ועל צווארי), והיה אומר כי הצרות האחרונות בימי המלחמה העולמית היו חבלי משיח האחרונים. וטען כי מה שכתבו חז"ל כמה מאמרים על הצרות שיהיו בעקבתא דמשיחא, לא גילו בוה את כל מה שידעו, כי היה אומר: 'סאיז נישט קיין מעין פון וואס סאיז געוועהן (אין זה מעין ממה שהיה בשנת המלחמה), אלא חז"ל לא רצו לגלות את גדול הצרות שיהיו, שלא לרפות את ידיהם של ישראל ולהכניס מורך בלבבם.

מרב השתוקקותו לביאת משיח היה חי כל ימיו בהרגשה כי הגה הוא עומד אחר כתליו ותיף יא. פעם אחת הגעתי לבקר את כ"ק רבינו במעון הקיץ בימים שאחר תשעה באב, והיה זה אחר שנה שלימה אשר הרפה לעסוק בכמה עבודות לפעול חמיו שמים להחיש את ביאת המשיח, ובאותה שנה אמר כמה פעמים בדברי תורתו רמזים וכמה דיבורים על כך שביאת משיח קרובה עד מאד. ואז סיפר לי רבינו, כי בדרך כלל הרי הוא ירא מאד על בריאותה של בתו הרבנית תנהלע ע"ה, ואינו מניח לה להתענות בכל התענויות מלבד יום הכיפורים. אבל בשנה זאת לפני תשעה באב סבר שהמצב שונה, ואמר

כ"ק מרן רבינו ז"ע היה נוהג בכל הליכותיו בדרכי אבותיו הקדושים, אשר רבות יסופר על עבודתם הקדושה בצפייה ונגענעם לביאת משיח וגאולת השכינה, וכל דיבורם הליכותם, היו נסובים על שכינתא בגלותא ועל בנין בית השלישי והתגלות כבוד שמים בעולם.

ענין זה זכינו לראות בדורינו אצל כ"ק רבינו ז"ע אשר כל ימיו לא הסיח דעתו מכך, וכל עת אשר התפלל או דיבר על ענין השייך להגאולה וביאת משיח, נמס לבו כמים ופלגי דמעות היו נשפכו מעיניו. וביותר היה ניכר זה בעת שירד לפני התיבה במועדים וימי רצון, אשר אז שפך את לבו הק' בהשתכחות הנפש עד שכל השומע את קול תפלתו היה מתעורר עד מאד, ואף מי שהיה לו לב האבן היה נקרע סגור לבבו לקולו החוצב להבות. ומי שהיה מאזין בשמית לב לתוכן דבריו בכל דבר וענין, הן במילי דשמיא ואף גם במילי דעלמא, היה מבזין בכך אשר ע"פ רוב היו הדברים סובבים הולכים על ענין הגאולה השלימה, אם במפורש אם ברמז, כי זו היתה נקודת לבבו ובה היה עוסק תמיד. וכאמור זו היתה דרכו בקודש המקובלת בידיו מאבותיו הקדושים, אשר כולם היו מופלגים בענין אודת השכינה הק' וההשתוקקות אל הגאולה השלימה. עד כדי כך, אשר כ"ק רבינו הזקן ז"ע היה אומר: פליאה היא בעיניו הבנת דברי חז"ל כי משיח יא בהיסח הדעת, כי אין הוא יודע כלל איך שייך להסיח דעת מביאת המשיח... וברוך זה היה נוהג כ"ק רבינו.

ובפרט ביים הושענא רבה זכינו לראות בחוש כאשר עסק בעבודת הנגענעם, ובפרט בעת אשר ביטא את נהמת לבו הטהור באמירת דברי תורה בוערים באש ההשתוקקות אל הגאולה לפני אמירת ההושענא, ותמיד היה מדבר אז בלשון נוכח כלפי השכינה הק'. והיה אומר: 'רבונו של עולם! הרָאָה נא לכל באי עולם איהו בורא מתוק אתה! וידעו כולם עבור מי היינו נהרגים ונשחטים נטבחים ונשורפים בכל שנות הגלות! או פעם אחת אמר ברוב השתוקקות ופירש את מה שאומרים 'הושענא בלתך אין להושיע' כי במשך כל הימים הקדושים ביקשו כלליי ופעלו כמה מיני ישועות, אבל אנו באים ביים הושענא רבה אומרים כי 'בלתך' היינו בלי הישועה שלך - שאתה בעצמך כביכול תיושע, 'אין להושיע' אין כל ישועות אלו נחשבות לנו ישועות בכלל. ולא זו בלבד, אלא שהיה אף נוהג להתפלל בדרך של תביעה ובקשה חזקה כלפי מעלה, וכמו שנוכר בזה"ק שיש דרך תפלה הנקראת 'קובלנא דעני' שהוא יכול לבא בתרעומת כביכול כלפי מעלה. וכך היה כ"ק רבינו יכול לומר בתוך דבריו: 'רבונו של עולם! עד מתי תמתין עם הגאולה?? עד אשר כבר לא יהיה מי שיתפלל על כך חז"ן! עד אשר כבר לא יהיה מי שירצה בכלל את הגאולה חז"ן! וכך היו כל דברי רבינו ביים קדוש זה, בשפית לב כמים נוכח פני ה', לעורר חמיו שמים על הגאולה השלימה.